

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ФУНДАМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ «НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МОДЕЛЮВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА», ЩО ВИКОНУЄТЬСЯ В ІНСТИТУТІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ІМЕНІ МИКОЛИ ЯРМАЧЕНКА НАПН УКРАЇНИ

За результатами наукової доповіді на засіданні Президії Національної академії педагогічних наук України 21 вересня 2023 р.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5211>

ЯРМОЛА

Наталія Анатоліївна

*кандидат педагогічних наук,
заступник директора з
наукової роботи
Інституту спеціальної
педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна*

Анотація. У доповіді висвітлено стан розроблення та впровадження в освітню практику результатів фундаментального дослідження «Науково-теоретичні основи моделювання інклюзивного освітнього середовища» (2021-2023 рр.) за напрямом «Освіта дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивне навчання». Дослідження проведено відділом інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Представлено основні напрями з реалізації інклюзивного навчання, здійснено теоретичний аналіз стану впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти України, обґрунтовано концептуальну основу моделювання інклюзивного освітнього середовища, визначено зміст «моделювання інклюзивного освітнього середовища». Проаналізовано інноваційні підходи до організації інклюзивного навчання в умовах оновленого нормативно-правового поля, що дало змогу визначити перспективи змістового розроблення науково-методичних матеріалів згідно з оновленим теоретико-методичним та нормативно-правовим забезпеченням освіти, схарактеризовано принципи моделювання інклюзивного освітнього середовища.

Отримані результати наукового дослідження мають теоретичну та практичну цінність, їх можна рекомендувати для використання науковим, науково-педагогічним працівникам у процесі здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, освітянам — у науково-методичному забезпеченні освітнього процесу, управлінцям — у питаннях вдосконалення нормативно-правових та організаційних засад освіти осіб з особливими потребами.

Ключові слова: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка; інклюзивне навчання; діти з особливими потребами; моделювання інклюзивного освітнього середовища.

Реформування національної системи освіти, що нині відбувається в Україні, актуалізує проблеми якісної організації та науково-методичного забезпечення інклюзивного навчання, підготовки професійних педагогічних кадрів, здатних працювати з новими

методологічними орієнтирами та сучасними запитамі всіх учасників освітнього процесу.

Тож принципового значення набуває розроблення науково-теоретичних основ моделювання інклюзивного освітнього середовища, зокрема інноваційних освітніх технологій, науково-методичного забезпечення окремих напрямів навчально-виховної роботи, удосконалення та оновлення науково-методичного забезпечення фахової підготовки педагогів, розроблення інноваційних методів психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами та їхніх родин.

З метою вирішення окреслених питань, у межах статутних повноважень, відповідно до технічного завдання, відділ інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України здійснював фундаментальне дослідження за темою «Науково-теоретичні основи моделювання інклюзивного освітнього середовища» (2021-2023 рр.) за напрямом «Освіта дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивне навчання», державний реєстраційний № 0118U003352. Науковий керівник — Н.А. Ярмола, завідувач відділу інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник.

Наукове дослідження здійснював колектив відділу інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка у складі 5 осіб: 1 доктор наук, головний науковий співробітник, 4 кандидати наук, старші наукові співробітники.

Мета дослідження — науково обґрунтувати поняття «моделювання інклюзивного освітнього середовища», визначити сукупність умов та способів їх реалізації для інклюзивного навчання, виховання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

Реалізація мети дослідження відбувалася шляхом розв'язання таких основних завдань:

1. Аналіз сучасних теоретичних підходів щодо створення інклюзивного освітнього середовища.

2. Визначення науково-теоретичних засад та наукових принципів моделювання інклюзивного освітнього середовища.

3. Розроблення алгоритму моделювання інклюзивного освітнього середовища і рекомендацій щодо підвищення якості інклюзивного навчання.

У процесі виконання завдання наукового дослідження було визначено основні напрями з реалізації інклюзивного навчання, здійснено теоретичний аналіз стану впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти України, обґрунтовано концептуальну основу моделювання інклюзивного освітнього середовища, визначено зміст «моделювання інклюзивного освітнього середовища», а також проаналізовано інноваційні підходи до організації інклюзивного навчання в умовах оновленого нормативно-правового поля. Це дало змогу визначити перспективи змістового розроблення науково-методичних матеріалів згідно з оновленим теоретико-методичним та нормативно-правовим забезпеченням освіти, а також схарактеризувати принципи моделювання інклюзивного освітнього середовища.

На другому етапі дослідження визначено основні стратегії розбудови інклюзивного освітнього середовища за принципами універсального дизайну навчання та його розумного пристосування, важливості безбар'єрного навчання в контексті українського законодавства.

Зокрема, під час дослідження констатовано, що важливими в моделюванні інклюзивного освітнього середовища є такі складники інклюзивного навчання, як інклюзивна культура, інклюзивна політика та інклюзивна практика. Вони дають змогу комплексно підійти до питання соціалізації дітей з особливими потребами та визначити компоненти інклюзивного середовища закладу освіти: просторово-предметний компонент (матеріальні можливості установи — доступна (безбар'єрна) архітектурно-просторова організація; забезпеченість сучасними засобами та системами, що відповідають освітнім потребам дітей); змістовно-методичний компонент (адаптований індивідуальний маршрут розвитку дитини, варіативність і гнучкість освітньо-виховних методик, форм і засобів); комунікативно-організаційний компонент (особистісна і професійна готовність педагогів до роботи в змішаній (інтегрованій) групі, сприятливий психологічний клімат у колективі, управління командною діяльністю фахівців).

У результаті виконання завдань першого етапу на основі робіт вітчизняних і зарубіжних дослідників, а саме:

- філософія інклюзивної освіти та концептуальні аспекти інклюзивної освіти (І. Зязюн, В. Кремень, В. Синьов, Н. Софій, Ю. Найда та ін.);

• вивчення проблем інклюзивного навчання та впровадження його в освітній простір (В. Бондар, Л. Даниленко, М. Деркач, Н. Дятленко, С. Єфімова, В. Засенко, Ю. Кавун, Н. Коломінський, А. Колупаєва, А. Мігалуш, В. Панок, Ю. Рибачук, М. Сварник, Г. Сіліна, Н. Слободянюк, Н. Софій, О. Таранченко, Н. Тимошенко, П. Троханіс та ін.);

• аналіз досвіду навчання дітей з особливостями розвитку в інших країнах (О. Іонова, А. Колупаєва, К. Кольченко, Г. Нікуліна, П. Таланчук та ін.);

• термінологічна база щодо дослідження інтеграційних та інклюзивних процесів у соціальному і освітньому середовищах ґрунтовно вивчалася як за рубежом (М. Айшервуд, Д. Бішоп, Ф. Вуд, Д. Гарнер, Д. Депплер, Р. Зіглер, Т. Келлер, Д. Кларк, Н. Дж. Леско, Д. Мітчел, Д. Найрі, К. Стаффорд, П. Хакслі, А. Хатфілд та ін.), так і в нашій країні (М. Андрєєва, О. Безпалько, Т. Бут, Г. Давиденко, Т. Ілляшенко, Ю. Кавун, Н. Клименюк, Л. Коваль, С. Корніцова, С. Литовченко, І. Луценко, Г. Першко, Т. Сак, О. Таранченко, В. Ткачук, О. Чубар, А. Шевцов та ін.)

• визначено основні напрями з реалізації інклюзивного навчання; здійснено теоретичний аналіз стану впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти України; обґрунтовано концептуальну основу моделювання інклюзивного освітнього середовища, обґрунтовано зміст «моделювання інклюзивного освітнього середовища»; проаналізовано інноваційні підходи до організації інклюзивного навчання в умовах оновленого нормативно-правового поля, що дало змогу визначити перспективи змістового розроблення науково-методичних матеріалів згідно з оновленим теоретико-методичним та нормативно-правовим забезпеченням освіти; схарактеризовано принципи моделювання інклюзивного освітнього середовища.

На основі проведеного аналізу визначено наукові принципи моделювання інклюзивного освітнього середовища, які рекомендовано до застосування у процесі моделювання інклюзивного освітнього середовища:

• науковість (розроблення теоретико-методологічних основ інклюзивного навчання, програмно-методичного інструментарію, аналіз і моніторинг результатів впровадження інклюзивного навчання, оцінка ефективності технологій, що використовуються для досягнення позитивного результату, проведення незалежної експертизи);

• системність (забезпечення наступності між рівнями освіти: рання допомога — дошкільна

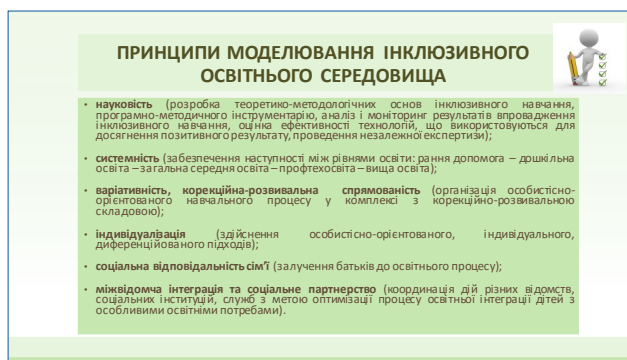
освіта — загальна середня освіта — профтехосвіта — вища освіта);

• варіативність, корекційно-розвивальна спрямованість (організація особистісно орієнтованого навчального процесу у комплексі з корекційно-розвивальним складником);

• індивідуалізація (здійснення особистісно орієнтованого, індивідуального, диференційованого підходів);

• соціальна відповідальність сім'ї (залучення батьків до освітнього процесу);

• міжвідомча інтеграція та соціальне партнерство (координація дій різних відомств, соціальних інституцій, служб з метою оптимізації процесу освітньої інтеграції дітей з особливими освітніми потребами).

На другому етапі дослідження визначено основні стратегії розбудови інклюзивного освітнього середовища за принципами універсального дизайну навчання та його розумного пристосування, важливості безбар'єрного навчання в контексті українського законодавства.

Зокрема, у процесі дослідження констатовано, що важливими у моделюванні інклюзивного освітнього середовища є такі складники інклюзивного навчання, як інклюзивна культура, інклюзивна політика та інклюзивна практика. Вони дають змогу комплексно підійти до питання соціалізації дітей з особливими потребами та визначити компоненти інклюзивного середовища закладу освіти:

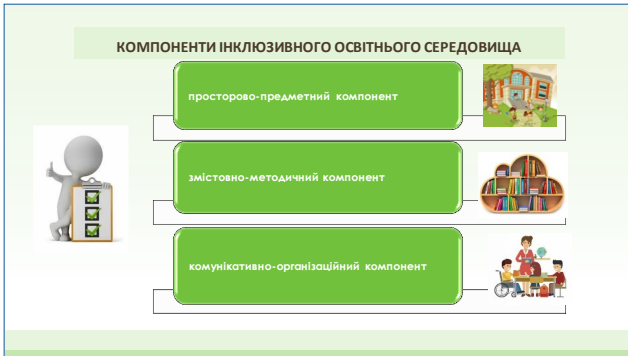
• просторово-предметний компонент (матеріальні можливості установи — доступна (безбар'єрна) архітектурно-просторова організація;

• забезпеченість сучасними засобами та системами, що відповідають освітнім потребам дітей);

• змістовно-методичний компонент (адаптований індивідуальний маршрут розвитку дитини,

варіативність і гнучкість освітньо-виховних методик, форм і засобів);

- комунікативно-організаційний компонент (особистісна і професійна готовність педагогів до роботи в змішаній (інтегрованій) групі, сприятливий психологічний клімат у колективі, управління командною діяльністю фахівців).

Конкретизовано й обґрунтовано алгоритм діяльності педагогічних працівників щодо визначення та впровадження моделі організаційно-методичного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти з інклюзивним навчанням.

У результаті проведеної роботи уточнено й поглиблено уявлення про структурні компоненти моделі інклюзивного освітнього середовища. Зокрема, на основі системного підходу виокремлено такі структурні компоненти:

- цільовий (цілі, принципи, завдання організації інклюзивного освітнього середовища);
- змістовий (функції, основні напрями діяльності педагогів);
- операційно-дієвий (етапи, форми, методи, умови);
- оцінно-результативний (критерії, показники ефективності діяльності закладу освіти).

Вагомим результатом стало визначення саме таких структурних компонентів моделювання інклюзивного середовища, які б забезпечували дітям з особливими освітніми потребами можливість отримувати відповідну корекційно-педагогічну підтримку та психологічний супровід, а також передбачали створення відповідних соціально-побутових умов, кадрове забезпечення, участь батьків в освітньому процесі та просвітницьку діяльність серед населення щодо толерантного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами.

Варто підкреслити, що розроблені науковцями відділу рекомендації щодо науково-теоретичних засад та наукових принципів моделювання інклю-

зивного освітнього середовища вже успішно впроваджуються в закладах освіти України, а визначені сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку дітей з особливими потребами дають змогу організувати інклюзивне навчання в очному й дистанційному режимах або за змішаною формою, що поєднує очний і дистанційний режими.

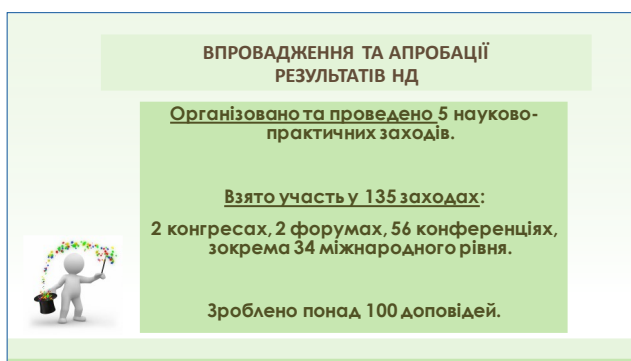
Зазначимо, що попри виклики, пов'язані з поширенням пандемії COVID-19 та широкомасштабною агресією російської федерації проти України науковці відділу проводили діяльність щодо виконання наукових досліджень, проведення науково-практичних масових заходів, надання наукової, методичної і консультативної підтримки з освітніх питань, проведення незалежної наукової експертизи галузевих проєктів, нормативно-правових документів, навчально-методичної літератури, налагоджування співпраці з науковими установами та закладами освіти зарубіжних країн, міжнародними організаціями і фондами з питань освіти осіб з особливими потребами тощо.

Соціальний ефект оприлюднених публікацій, дописів, інформаційних матеріалів полягає у сприянні розвитку системи освіти осіб з особливими потребами, й зокрема, шляхом запропонованої моделі інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти.

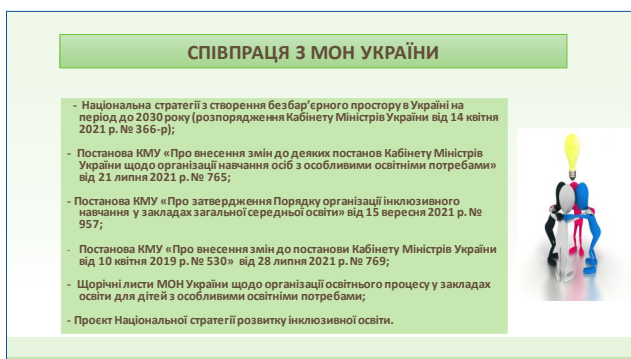
За результатами виконання наукового дослідження оприлюднено 67 наукових праць: планової продукції — 11 (навчально-методичні посібники (рукописи) — 6, методичні рекомендації — 3, навчальні програми — 2); статей — 37 (зокрема 21 — у фахових виданнях України, 9 — у зарубіжних виданнях, що індексуються у Web of Science, Scopus); тез і матеріалів конференцій — 24; інформаційних матеріалів (дописів) в електронних ресурсах — 41.

Наукові публікації за результатами дослідження	
ПЛАНОВА ПРОДУКЦІЯ (рукописи)	ПОЗАПЛАНОВА ПРОДУКЦІЯ (видано та опубліковано)
навчально-методичні посібники – 6, методичні рекомендації – 3, навчальні програми – 2	статей – 37 (у т. ч.: 21 – у фахових виданнях України, 9 – у зарубіжних виданнях, що індексуються у WoS, Scopus); тез і матеріалів конференцій – 24; інформаційних матеріалів (дописів) в електронних ресурсах – 41.

Для впровадження та апробації результатів наукових досліджень використано можливості науково-практичних заходів всеукраїнського та міжнародного рівнів. Наукові співробітники відділу упродовж 2021–2023 рр. організували і провели 5 науково-практичних заходів; взяли участь у 135 заходах: 2 конгресах, 2 форумах, 56 конференціях, зокрема 34 міжнародного рівня, зробили понад 100 доповідей.

Варто відзначити, що вчені відділу активно долучалися до розроблення галузевих нормативно-правових документів, зокрема Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р, постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами» від 21 липня 2021 р. № 765; «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» від 15 вересня 2021 р. № 957; «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530» від 28 липня 2021 р. № 769. Продовжується активна участь у розробленні Національної стратегії розвитку інклюзивної освіти.

У контексті згаданих вище документів та виликів у спільній співпраці МОН України праців-

ники відділу взяли участь у розробленні методичних рекомендацій для Інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типологій) освітніх труднощів та рівнів підтримки дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти, методичних рекомендацій для закладів загальної середньої освіти щодо визначення освітніх труднощів у здобувачів освіти та порядку забезпечення підтримки в закладі освіти, методичних рекомендацій для закладів дошкільної освіти щодо визначення освітніх труднощів у здобувачів освіти та порядку забезпечення підтримки в закладі освіти, у яких подано розгорнуту характеристику освітніх труднощів та рівнів підтримки відповідно до індивідуальних потреб та можливостей учнів з особливими освітніми потребами.

Це принципово важливі напрацювання в контексті євроінтеграційних змін, оскільки йдеться про відхід від орієнтації на порушення розвитку дітей, від так званих категорій дітей, а головну увагу зосереджено на освітніх труднощах і на необхідних рівнях їх підтримки.

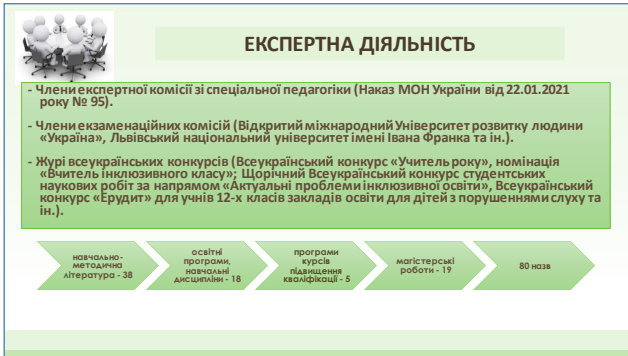
Згідно з ліцензією МОНмолодьспорту України на надання освітніх послуг навчальним закладам (наказ МОНмолодьспорту України від 27 квітня 2012 р. № 1485-Л), наукові працівники відділу активно долучилися до проведення курсів підвищення кваліфікації за напрямками:

- управління загальноосвітніми спеціальними навчальними закладами;
- організація інклюзивного навчання у закладах освіти;
- організаційно-методичні умови діяльності інклюзивно-ресурсних центрів.

Упродовж 2021–2023 рр. вчені відділу здійснювали науково-методичну експертну діяльність навчально-методичної літератури, освітніх програм, навчальних дисциплін, програм курсів підвищення кваліфікації, магістерських робіт, загальною кількістю близько 80 назв.

Визнанням високого фахового рівня співробітників відділу є залучення до участі в експертних групах (Склад експертної комісії зі спеціальної педагогіки, наказ МОН України від 22 січня 2021 р. № 95), екзаменаційних комісіях закладів вищої освіти (Відкритий міжнародний Університет розвитку людини «Україна», Львівський національний університет імені Івана Франка та ін.), журі всеукраїнських конкурсів (Всеукраїнський конкурс «Учитель року», номінація «Вчитель інклюзивного класу»; щорічний Всеукраїнський

конкурс студентських наукових робіт за напрямом «Актуальні проблеми інклюзивної освіти», Всеукраїнський конкурс «Ерудит» для учнів 12-х класів закладів освіти для дітей з порушеннями слуху та ін.).

Важливим аспектом діяльності відділу є проектна та експериментальна діяльність. Так, у співпраці з Дитячим фондом Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) в Україні розроблено навчально-методичні матеріали для проведення навчальних вебінарів з використання інструментарію щодо визначення категорії (типології) освітніх труднощів у осіб з особливими освітніми потребами та рівнів підтримки в освітньому процесі в інклюзивних класах (групах) закладів освіти, які затверджено та впроваджено низкою нормативних документів.

Також у відділі триває робота з проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Організаційно-методичні засади компенсаторно-абілітаційного навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного та важкого ступеня в закладах освіти» на базі комунального закладу освіти «Дніпропетровський обласний методичний ресурсний центр» Дніпропетровської обласної ради», комунального закладу освіти «Спеціальна школа «ШАНС» Дніпропетровської обласної ради», комунального закладу освіти «Навчально-реабілітаційний центр «НІКА» Дніпропетровської обласної ради», Білоцерківської

спеціальної загальноосвітньої школи № 19 Білоцерківської міської ради Київської області (грудень 2021 р. — січень 2026 р. (наказ МОН України від 18 травня 2022 р. № 458).

Наукові працівники відділу у співпраці з Міністерством освіти і науки України, громадською організацією «Здорове суспільство» та соціальним підприємством «ДивоГра» за ініціативи компанії «Хуавеї Україна» в рамках корпоративної програми TECH4ALL, активно долучалися до розроблення мобільного застосунку «Цифрова інклюзія / Digital Inclusion». Digital Inclusion є першим у світі україномовним застосунком для спілкування, соціалізації і розвитку у цифровому світі осіб з особливими потребами. Програму апробовано в закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної та вищої освіти, медичних закладах, бібліотеках, громадських організаціях за участі користувачів, для яких створено програму Digital Inclusion, експертів, освітян, батьків, психологів, логопедів, митців, представників державних органів та місцевих громад у різних областях України.

Протягом 2021-2022 рр. спільно з провідною українською компанією з виробництва обладнання VEMA KIDS для інклюзивного навчання тривала робота з розроблення освітніх курсів в рамках партнерського проєкту «Академія інклюзивної освіти». Було розроблено три програми підвищення кваліфікації для фахівців, які працюють в закладах освіти з інклюзивним навчанням логопедів-корекційних педагогів, нейропсихологів, дитячих психологів.

З метою популяризації знань про особливості розвитку, навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами, підвищення фахового рівня педагогічних працівників закладів освіти, наповнення освітнього репозитарію НУШ науковці відділу розробили низку вебінарів, які було організовано за участі Міністерства освіти і науки України, Українського інституту розвитку освіти, Інституту модернізації змісту освіти, Lego foundation, Команди підтримки реформ МОН (RST), Національної академії педагогічних наук України, Британської Ради в Україні, Європейського центру імені Вергеланда, а також фінських експертів проєкту «Навчаємось разом».

Наковці відділу протягом 2021-2023 рр. сприяли укладенню приблизно 65 угод між Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України про співпрацю з Інклюзивно-ресурсними центрами, закладами освіти з

інклюзивним навчанням, громадськими організаціями.

Варто зазначити, що вчені відділу здійснюють наукове керівництво роботою аспірантів, яких наразі 5 осіб. За звітних три роки у відділі підготовлено та захищено 2 дисертаційних дослідження на здобуття вченого звання доктора філософії.

Результати наукових досліджень регулярно розміщуються на офіційних сайтах [МОН України](#), [Інституту модернізації змісту освіти](#), [Електронної бібліотеки НАПН України](#), [Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України](#).

На підставі викладеного можна зробити висновок, що результати фундаментального дослідження «Науково-теоретичні основи моделювання інклюзивного освітнього середовища» (2021-2023 рр.) мають теоретичну та практичну цінність, їх можна рекомендувати для використання науковим, науково-педагогічним працівникам у процесі здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, освітянам — у науково-методичному забезпеченні освітнього процесу, управлінцям — у питаннях вдосконалення нормативно-правових та організаційних засад освіти осіб з особливими потребами.

Водночас вважаємо за необхідне звернути увагу на окремі питання, розв'язання яких сприятиме підвищенню ефективності й якості наукової діяльності вчених відділу. Зокрема:

- посилити увагу щодо висвітлення розробленої продукції в рамках наукового дослідження на електронних ресурсах, зокрема в Електронній бібліотеці НАПН України, що сприятиме покращенню якості моніторингу її використання;
- сприяти підвищенню публікаційної активності наукових працівників відділу в зарубіжних виданнях іноземними мовами з високим імпаکت-фактором (Scopus, Web of Science та ін.);

- активізувати міжнародне співробітництво відділу та участь у міжнародних наукових проєктах для поширення наукових здобутків на міжнародному рівні та обміну досвідом з актуальних проблем інклюзивного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». (2015, 26 листопада). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
- Кремень, В.Г., Луговий, В.І., & Саух, П.Ю. (2020). Освіта і наука — основа інноваційного людського розвитку. Пропозиції НАПН України до Стратегії людського розвитку. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(2), 1-5. <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-14-3>
- Прохоренко, Л.І., & Ярмола, Н. А. (2021). Діти з особливими освітніми потребами — рівні серед рівних. Підсумки VII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології «Діти з особливими потребами: від рівних прав — до рівних можливостей», 7-8 жовтня 2021 р., м. Київ, Україна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 3(2). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-3-4>
- Ярмола, Н.А. (2022). Євроінтеграційний напрям модернізації та розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, № 20, с. 130-135. <https://spp.org.ua/index.php/journal>
- Yarmola, N.A., & Torop, K.S. (2021). *The current state of the system of general secondary education of children with special educational needs in Ukraine*. Publishing House "Baltija Publishing", p.452-469. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-023-0-28>

ON THE RESULTS OF THE FUNDAMENTAL RESEARCH "SCIENTIFIC AND THEORETICAL FOUNDATIONS OF MODELING INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT" CARRIED OUT AT THE MYKOLA YARMACHENKO INSTITUTE OF SPECIAL PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY OF THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE

Scientific report at the meeting of the Presidium of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, September 21, 2023

Nataliia Yarmola

PhD PhD in Pedagogy, Deputy Director for Research, Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The article presents the state of development and implementation into educational practice of the results of the fundamental research "Scientific and Theoretical Foundations for Modeling an Inclusive Educational Environment" (2021-2023) in the field of "Education of Children with Special Educational Needs. Inclusive education". The research was conducted by the Department of Inclusive Education of the Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine. The author emphasized the main directions for the implementation of inclusive education, conducted a theoretical analysis of the state of implementation of inclusive education in educational institutions of Ukraine, substantiated the conceptual basis for modeling an inclusive educational environment, and defined the content of "modeling an inclusive educational environment". The author also analyzed innovative approaches to the organization of inclusive education in the context of the updated regulatory framework, which made it possible to determine the prospects for the content development of scientific and methodological materials in accordance with the updated theoretical, methodological and regulatory framework for education, as well as characterized the principles of modeling an inclusive educational environment.*

The obtained results of the scientific research have theoretical and practical value, they can be recommended for use by scientists, research and teaching staff in the process of basic and applied research; by educators in the scientific and methodological support of educational process; by managers in improving the regulatory and organizational framework for the education of persons with special needs.

Keywords: *Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology of NAES of Ukraine; inclusive education; children with special needs; modeling an inclusive educational environment.*

Дата публікації: 31 жовтня 2023 р.